

Ключові слова: післядипломна педагогічна освіта, цифрові платформи, дорослий учень, цифровізація освіти, якість освіти.

УДК 374.7.018.43/.46

**DISTANCE LEARNING IN POSTGRADUATE PEDAGOGICAL
EDUCATION: ESSENCE AND FEATURES**

**ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ**

Людмила Цибулько

доктор педагогічних наук, професор
E-mail: luda.czibulcko@gmail.com
ORCID: 0000-0 003-1201-3215
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Liudmyla Tsybulko

D.Sc. in Pedagogy, Professor
E-mail: luda.czibulcko@gmail.com
ORCID: 0000-0 003-1201-3215
SHEI "Donbas State Pedagogical
University", Ukrain

ABSTRACT

The article emphasizes that distance learning is an effective tool for improving qualifications in postgraduate education institutions, which contributes to the consolidation of efforts between adult students (learning) and teachers (teaching). It is noted that the definition of the essence of the concept under study by domestic scientists and personal experience made it possible to outline distance learning in postgraduate pedagogical education institutions as one of the forms of organizing the educational process of training and retraining of pedagogical workers, which contributes to the transfer and assimilation of psychological and pedagogical knowledge, skills, skills, and abilities within a specific subject, in which classes are conducted using modern ICT technologies and media resources (the Internet, social networks, mobile applications, etc.) under the condition of territorial remoteness of the teacher and the applicant (educational worker), the independence and autonomy of adult learners, and ensures their further productive professional and pedagogical activity. It is emphasized that the main goal of distance learning in a postgraduate pedagogical education institution is to provide educational services to adult learners, regardless of their location and physical abilities, to improve the quality of education, the competitiveness of specialists by creating a unified information space for the educational institution and applying modern ICT technologies in teaching at certain educational levels in accordance with state educational standards, training programs, retraining, and professional development of pedagogical workers. The features of distance learning in postgraduate pedagogical education institutions are highlighted. It is stated that distance education in postgraduate teacher training institutions is aimed at developing the professional, communicative, information and digital, and self-educational competencies of teaching staff.

Key words: postgraduate teacher training, distance learning, adult learners, the essence and features of distance learning.

Актуальність теми. Ситуація глобальної пандемії, карантинні обмеження,

війни прискорили процес упровадження онлайн-навчання в багатьох країнах світу, перетворюючи його на основну форму здобуття освіти з широким застосуванням онлайн-платформ, інформаційних, електронних і цифрових технологій. Дистанційне навчання набуває все більшого значення й для України, особливо в умовах воєнного стану, забезпечуючи доступ до освіти здобувачам усіх рівнів, які не можуть відвідувати заклади освіти через безпекові чи інші обставини.

Загальновідомо, що відправною точкою запровадження дистанційного навчання (далі – ДН) в Україні, на рівні експерименту, вважають 2002 р. У 2003 р. Постановою КМУ було затверджено Програму розвитку системи дистанційного навчання 2004–2006 р. У 2004 р. розроблено та затверджено МОН України перше «Положення про дистанційне навчання» (21.01.2004 р. наказ № 40 – офіційний початок запровадження ДН в Україні), і нові освітні інформаційно-комунікаційні технології стали активно запроваджуватися в освітню галузь.

Окрім документів МОН України, важливою, на наш погляд, є розроблена В. Олійником й опублікована в 1999 р. «Концепція дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників», яка допомогла впровадженню ДН в освітню діяльність закладів вищої освіти, надала поштовх до розроблення дидактики ДН у післядипломній педагогічній освіті тощо.

З того часу розроблено, затверджено, введено в дію значну кількість документів, що сприяли розвитку дистанційного навчання в Україні: Накази МОН України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» (від 25.04.2013 р. № 466), «Про затвердження Вимог до вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти, наукових, освітньо-наукових установ, що надають освітні послуги за дистанційною формою навчання з підготовки та підвищення кваліфікації фахівців за акредитованими: напрямками і спеціальностями» (від 30.10.2013 р. № 1518), «Про затвердження змісту дистанційного курсу для підвищення кваліфікації вчителів початкової школи та примірних технічних вимог до нього» (від 11.11.2018 р. №1093), «Деякі питання дистанційного навчання» (від 08.09.2020 р. № 1115), «Про запровадження дистанційної форми навчання на час дії воєнного стану в Україні» (від 24.02.2022 р.), Лист МОН України «Про рекомендацію навчання в дистанційній формі» (від 21.02.2023 р. № 1/ 2484) та ін.

У Законах України «Про освіту» (2017, зі змінами від 15.04.2025 р. № 4353-IX), «Про вищу освіту» (2014, зі змінами від 08.01.2025 р. № 4186-IX) однією з основних форм здобуття освіти виокремлено дистанційну та зазначено, що «дистанційна форма здобуття освіти – це індивідуалізований процес здобуття освіти, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» (Про вищу освіту, 2025).

Аналіз поглядів сучасних вітчизняних учених, дослідників, педагогів-практиків, особистий досвід уможливорює зазначити, що ДН набирає обертів, є гідною відповіддю на нові потреби вітчизняного суспільства, одним із сучасних видів навчання, неподільною частиною освітньої системи, максимально мобільною та гнучкою.

Отже, важливість використання дистанційного навчання в закладах вищої

освіти, зокрема й післядипломній педагогічній освіті, є очевидною, а вивчення означеної проблеми наразі необхідне для розуміння та розв'язання сучасних проблем ДН, творчого використання досвіду, набутого за останні роки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні вчені присвятили низку досліджень проблемі дистанційного навчання, звертаючись не лише до визначення та обґрунтування самого поняття, особливостей становлення, а й аналізуючи його в різних аспектах: психологічні засади та особливості дистанційного навчання (М. Жалдак, Ю. Ільїна, О. Кресан, В. Кириленко, А. Крижановський, Ю. Машбиць, М. Назар, О. Ромащук, М. Смульсон та ін.), дистанційне навчання в економічній освіті (І. Мельничук, Н. Слюсаренко та ін.), лінгводидактична освіта засобами дистанційного навчання (І. Нагрибельна, Л. Сугейко та ін.), дистанційне навчання іноземної мови (Т. Кудіна, Р. Миколайчук, С. Романюк та ін.), дистанційна підтримка дослідницької діяльності (Н. Поліхун та ін.) тощо.

Заслужують на увагу, у контексті аналізованої проблеми, дослідження, присвячені особливостям дистанційного навчання в закладах вищої освіти (Р. Белегай, М. Вівчаренко, О. Данилюк, С. Калугіна, В. Клименко, О. Кучай, В. Кухаренко, І. Купновицька, В. Овсяннікова, С. Сисоєва, І. Фітковська та ін.), підготовці фахівців у закладах вищої освіти в умовах дистанційного навчання (О. Коркішко, О. Конох, О. Кучай, Н. Маковецька, О. Мартиненко, Л. Рускуліс, О. Сипченко, Я. Топольник, Б. Шуневич та ін.), дистанційному навчанню у форматі взаємодії в системі «викладач-студент» (Ю. Овод, Н. Попенко та ін.), професійному самовдосконаленню викладачів в умовах упровадження дистанційного навчання в закладах вищої освіти (О. Кириленко, Л. Рибалко, А. Троцько, Г. Труш та ін.) тощо.

Вагомим внеском у розвиток теорії та практики дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті зроблено В. Гравіт і В. Олійником. У праці «Дистанційне навчання в післядипломній педагогічній освіті: організаційно-науковий аспект» учені науково обґрунтували доцільність упровадження ДН у процес підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розробили його принципи, проаналізували види забезпечення (нормативно-правове, організаційне, методичне, кадрове, фінансове й матеріально-технічне) та умови реалізації ДН (Олійник, & Гравіт, 2001).

Вітчизняні науковці значну увагу приділили дистанційному навчанню в післядипломній освіті, акцентували на теоретичних засадах і шляхах упровадження в освітній процес закладів післядипломної педагогічної освіти: С. Антощук, В. Гравіт описали основи організації дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті; С. Баган, К. Бур'ян, Л. Галій, П. Нартов, Л. Шульга, В. Якущенко розкрили проблемні питання впровадження дистанційної форми навчання в систему післядипломної освіти; К. Гавриленко виокремила вимоги до професійного дистанційного навчання; Л. Ляхоцька розглянула етапи становлення та перспективи розвитку дистанційного навчання в післядипломній освіті; В. Олійник розкрив організаційно-науковий аспект дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті; І. Сігетій проаналізував зарубіжний досвід післядипломної освіти педагогів у контексті перспектив їхнього професійного розвитку; І. Соснова розглянула педагогічні технології дистанційного навчання в системі післядипломної педагогічної освіти тощо.

Попри значну кількість наукових праць, чимало питань усе ще залишаються не розв'язаними. Зокрема, потребують досліджень питання щодо особливостей використання засобів дистанційного навчання в закладах післядипломної педагогічної освіти.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Мета статті полягає у висвітленні сутності та особливостей дистанційного навчання в закладах післядипломної педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Аналіз наукових поглядів зарубіжних учених уможливорює виокремити різноманітні теорії дистанційного навчання, які є, як зазначено Б. Шуневичем, дуже важливими для впровадження нової форми освіти та здійснюють прямий вплив на практику в цій галузі (Шуневич, 2018). Так, сучасними зарубіжними теоріями ДН є: теорія реінтеграції актів викладання та вивчення – відділення акту навчання від акту вивчення в часі та місці перебування (Д. Кіген, 1996); тривимірна теорія ДН – теоретична модель, у якій відображено галузь практики дистанційного навчання: діалог/підтримка, структура/спеціалізована компетенція, загальна компетентність/самоспрямованість (Дж. Вердьюін, Т. Кларк, 1991); теорія еквівалентності ДН (М. Бейнтон, Р. Гаррісон, М. Сімонсон, Д. Шейл) – ґрунтується на визначенні ДН як формального на базі освітнього закладу, що відбувається з використанням інтерактивних телекомунікативних систем зі зворотнім зв'язком (Шуневич, 2018); теорія комунікації та керування студентом – основою ДН є навчальна взаємодія (діалог) між викладачем і студентом (Д. Шейл, Р. Гаррісон, 1987); теорія ДН – пояснює, як ДН сприяє полегшенню здобуття освіти, покращує діалог між викладачем і студентами, студентами між собою, які методи навчання є ефективними в освітньому процесі (Г. Ператон, 1988) та ін.

Опрацьовуючи наукові праці зарубіжних учених, які представили різноманітні теорії дистанційного навчання, спираючись на погляди вітчизняних науковців Т. Пилаєвої (2012), Б. Шуневича (2018) та інших, зауважуємо, що в описаних теоріях підкреслено фундаментальну відмінність ДН від інших форм освіти, яка, передусім, виявляється у відокремленні студента й викладача в просторі та часі, незалежності та автономії здобувачів, широкому використанні ІКТ і медіаресурсів (Інтернет, соціальні мережі, мобільні додатки тощо) для викладання та навчання.

Отже, дистанційне навчання є дієвим інструментом для підвищення кваліфікації в закладах післядипломної освіти, що сприяє об'єднанню зусиль дорослого учня (навчатися) та викладача (навчати).

Для того, щоб краще зрозуміти сутність дистанційного навчання в закладі післядипломної педагогічної освіти, розглянемо його потрактування сучасними науковцями. Отже, дистанційне навчання в закладі післядипломної педагогічної освіти – це:

– забезпечення широкого доступу педагогів до освітніх ресурсів на основі використання сучасних інформаційних технологій і телекомунікаційних мереж, створення умов для рівного доступу до якісного підвищення рівня фахової кваліфікації; індивідуалізація процесу навчання для вдосконалення професійних, фахових потреб і можливостей кожного слухача (Бендерець, & Борбіт, 2011);

– активний інноваційний пошук варіанта підвищення кваліфікації, здатний задовольняти особистісні та професійні очікування керівників ПТНЗ, оновлюючи зміст, методику викладання, створюючи нові об'єднання за інтересами (Купрієвич, 2017);

– індивідуалізований процес передання та засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності педагогічного працівника, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу в спеціалізованому середовищі, створеному на основі сучасних інформаційно-комунікаційних та психолого-педагогічних технологій, і формує умови для безперервної освіти педагогічних працівників (Ляхоцька, 2018);

– форма організації навчального процесу та педагогічна технологія, основою якої є керована самостійна робота слухачів та широке застосування в процесі навчання сучасних інформаційних, комп'ютерних та телекомунікаційних технологій (Олійник, Биков, & Гравіт, 2010);

– те саме очне навчання, але набагато легше, доступніше, що створює умови для безперервності та наступності додаткової освіти, задоволенню потреби творчо-професійного зростання, для підвищення продуктивності та якості навчання (за рахунок використання інформаційних технологій, технічних засобів – різноманіття засобів зв'язку з викладачами, підтримка спілкування online й offline, доступу до навчальних матеріалів та електронних бібліотек тощо), сприяє усуненню прогалин у базовій освіті, оперативній підготовці та перепідготовці педагогічних кадрів в умовах мінливої виробничої та соціальної ситуації, загальному обміну професійно-педагогічною інформацією, дозволяє найбільш оптимально витратити власний час, створює максимально комфортний темп навчання (Соснова, 2024).

Аналіз визначення вітчизняними вченими сутності досліджуваного поняття та наш досвід уможливили окреслити дистанційне навчання в закладі післядипломної педагогічної освіти як одну з форм організації освітнього процесу підготовки й перепідготовки педагогічних працівників, що сприяє передачі та засвоєнню психолого-педагогічних знань, умінь, навичок і здібностей у межах конкретного предмета, коли заняття здійснюються з використанням сучасних ІКТ і медіаресурсів (Інтернет, соціальні мережі, мобільні додатки тощо) за умови територіальної віддаленості викладача й здобувача (педагогічного працівника), незалежності та автономії дорослих учнів та забезпечує їхню подальшу продуктивну професійно-педагогічну діяльність.

Спираючись на погляди вчених В.Гравіт, Ю. Лук'янової, Л. Ляхоцької, В.Олійника та ін., зазначимо, що головною метою дистанційного навчання в закладі післядипломної педагогічної освіти є надання освітніх послуг дорослим учням, незалежно від їхнього місця знаходження та фізичних можливостей, підвищення якості освіти, конкурентоспроможності фахівця через створення єдиного інформаційного простору закладу освіти та застосування в процесі навчання сучасних ІКТ за певними освітніми рівнями відповідно до державних стандартів освіти, за програмами підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників (Лук'янова, 2019; Ляхоцька, 2018; Олійник, & Гравіт, 2001).

Зауважимо, що дистанційне навчання в закладі післядипломної педагогічної освіти може реалізовуватися як окрема форма здобуття освіти –

дистанційна (здобувачі опановують навчальні предмети віддалено) та як технологія дистанційного навчання (здобувачі опановують навчальні предмети очно, заочно, екстернатом; частково offline, частково online).

Безперечним є той факт, що дистанційне навчання в закладах вищої освіти (зокрема й у закладах післядипломної освіти) має свої особливості:

- гнучкість освітнього процесу (зручний час, місце, можливість підлаштовувати темп навчання під себе);
- економія часу та коштів (проїзд, харчування, проживання тощо);
- неперервність, відкритість, розмаїття освітніх послуг високої якості;
- лояльність до обмежень за віком, початковим рівнем знань;
- доступність навчальних ресурсів (електронні підручники, навчальні відео-, аудіоматеріали, презентації, тести; конспекти лекцій, зразки виконання завдань до практичних занять і самостійної роботи (платформа Moodle) тощо);
- інтенсивність навчання;
- підвищення рівня та якості наочності лекційних і практичних занять;
- модульність навчання (індивідуальна освітня траєкторія кожного слухача);
- забезпечення індивідуального підходу до навчання;
- зниження психічного та фізичного навантаження, поліпшення психологічного настрою;
- підтримка безперервного професійного розвитку (навчання протягом життя);
- формування навички самоосвіти (навчитися вчитися);
- підвищення рівня інформаційної культури (володіння інформаційно-комунікаційними технологіями, уміння систематизувати й адекватно сприймати інформацію, отриману з різних джерел тощо);
- можливість працювати та навчатись (зменшення кількості заміन і внесення змін до розкладу);
- посилення комунікаційних зв'язків між регіональними інститутами післядипломної педагогічної освіти та слухачами;
- забезпечення оперативного зворотного зв'язку між викладачем і слухачем, надання консультацій, кваліфікаційної допомоги тощо (О. Войтовська, 2015; Нестеренко, & Наголюк, 2024; Ткаченко, & Хмельницька, 2021).

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, розглянувши сутність й особливості дистанційного виховання в закладах післядипломної педагогічної освіти, можна дійти висновку, що воно спрямоване на формування професійної (наявність знань, умінь, навичок, досвіду та особистісних якостей, які необхідні для успішної та ефективної педагогічної діяльності, готовність до виконання професійних обов'язків, здатність до творчої та інноваційної педагогічної діяльності), комунікативної (спілкування за допомогою засобів мережі Інтернет: веббраузер, електронна пошта, програми для обміну миттєвими повідомленнями, соціальні мережі, програмне забезпечення для онлайн-ігор, занять тощо), інформаційно-цифрової (здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію, критично осмислювати й оперувати нею відповідно до потреб навчання та професійно-педагогічної діяльності), самоосвітньої (уміння навчитися вчитися самостійно) компетентності педагогічних працівників.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Бендерець, Н.М., & Борбіт, А.В. (2011). Дистанційна форма підвищення кваліфікації педагогічних кадрів в Київській області: реалії, проблеми, перспективи. *Народна освіта*. (2 (14)). URL: <https://surl.lu/tfnong>

Войтовська, О.М. (2015). Дистанційна форма навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка*. (1). 24–29.

Купрієвич, В. (2017). Дистанційне навчання в системі підвищення кваліфікації як засіб професійного самовдосконалення керівників професійно-технічних навчальних закладів. *Післядипломна освіта в Україні*. (1). 94–97.

Лук'янова, Ю.М. (2019). Smart-технології як шлях до smart-освіти у вищих навчальних закладах. *Інноваційна педагогіка*. (18 (3)). 60–63.

Ляхощка, Л. (2018). Дистанційна технологія навчання в післядипломній педагогічній освіті: навч. посібник / НАПН України, ДВНЗ «Ун-тет менедж. освіти», АНВО України. Київ.

Нестеренко, С.С., & Наголюк, О.Є. (2024). Основні завдання, структура та функції системи управління підвищенням кваліфікації педагогічних працівників за дистанційною формою навчання. *Київський економічний науковий журнал*. (6). URL: <https://surl.li/bdawwq>

Олійник, В.В., & Гравіт, В.О. (2001). Дистанційне навчання в післядипломній педагогічній освіті: організаційно-науковий аспект. *Післядипломна освіта в Україні*. (1). 39–44.

Олійник, В.В., Биков, В.Ю., & Гравіт, В.О. (2010). Підвищення кваліфікації керівних кадрів професійно-технічних навчальних закладів за дистанційною формою навчання: навч. посіб. Київ.

Пилаєва, Т.В. (2012). До питання про історію розвитку теорій дистанційного навчання. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. праць / редкол.: Т.І.Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя, (22 (75)). 45–50.

Про вищу освіту: Закон України від 01.01.2014 р. (зі змінами від 08.01.2025 р. № 4186-IX). Відомості Верховної Ради (ВВР), 2025, № 11–14, ст. 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Соснова, І. (2024). «Дистанційне навчання» та «післядипломна педагогічна освіта»: сутність і сучасне розуміння. *Гуманізація навчально-виховного процесу* / За заг. ред. С.А.Саяпіної. Краматорськ: Видавництво ЦТРІ «Друкарський дім» (2(106)). 156–166.

Ткаченко, Л.В., & Хмельницька, О.С. (2021). Особливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладу вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальній школах*. (75 (3)). 91–96.

Шуневич, Б.І. (2018). Порівняльний аналіз сучасних зарубіжних теорій дистанційного навчання. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*, (12). 275–282.

Garrison, D., Shale, D. (1987). Mapping the boundaries of distance education: Problems in defining the field. *The American Journal of Distance Education*. (1 (1)). 7–13.

Keegan, D. (1996). *Foundations of distance education*. London and New York:

Routledge. 3rd revised edition.

Peraton, H. (1988). A theory for distance education. *Distance education: International perspectives* / Sewart D., Keegan D., Holmberg B. (eds.). New York: Routledge, 34–45.

Verduin, J.R., Clark, T.A. (1991). *Distance Education: The Foundations of Effective Practice*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

REFERENCES

Benderets, N.M., & Borbit, A.V. (2011). Dystantsiina forma pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh kadriv v Kyivskii oblasti: realii, problemy, perspektyvy. *Narodna osvita*. (2 (14)). [Online] URL: <https://surl.luh/tfnong> [in Ukrainian].

Voitovska, O.M. (2015). Dystantsiina forma navchannia v systemi pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Pedahohika*. (1). 24–29. [in Ukrainian].

Kupriievych, V. (2017). Dystantsiine navchannia v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii yak zasib profesiinoho samovdoskonalennia kerivnykiv profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv. *Pisliadyplomna osvita v Ukraini*. (1). 94–97. [in Ukrainian].

Lukianova, Yu.M. (2019). Smart-tekhnologii yak shliakh do smart-osvity u vyshchykh navchalnykh zakladakh. *Innovatsiina pedahohika*. (18 (3)). 60–63. [in Ukrainian].

Liakhotska, L. (2018). Dystantsiina tekhnolohiia navchannia v pisliadyplomnii pedahohichnii osviti: navch. posibnyk / NAPN Ukrainy, DVNZ «Un-tet menedzh. osvity», ANVO Ukrainy. Kyiv. [in Ukrainian].

Nesterenko, S.S., & Naholiuk, O.Ie. (2024). Osnovni zavdannia, struktura ta funkt sii systemy upravlinnia pidvyshchenniam kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv za dystantsiinoiu formoiu navchannia. *Kyivskyi ekonomichnyi naukovyi zhurnal*. (6). [Online] URL: <https://surl.li/bdawwq> [in Ukrainian].

Oliinyk, V.V., & Hravit, V.O. (2001). Dystantsiine navchannia v pisliadyplomnii pedahohichnii osviti: orhanizatsiino-naukovyi aspekt. *Pisliadyplomna osvita v Ukraini*. (1). 39–44. [in Ukrainian].

Oliinyk, V.V., Bykov, V.Iu., & Hravit, V.O. (2010). Pidvyshchennia kvalifikatsii kerivnykh kadriv profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv za dystantsiinoiu formoiu navchannia: navch. posib. Kyiv. [in Ukrainian].

Pylaieva, T.V. (2012). Do pyttannia pro istoriiu rozvytku teorii dystantsiinoho navchannia. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh* : zb. nauk. prats / redkol.: T.I.Sushchenko (holov. red.) ta in. Zaporizhzhia, (22 (75)). 45–50. [in Ukrainian].

Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01.01.2014 r. (zi zminamy vid 08.01.2025 r. № 4186-IX). Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2025, № 11–14, st. 35. [Online] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].

Sosnova, I. (2024). «Dystantsiine navchannia» ta «pisliadyplomna pedahohichna osvita»: sutnist i suchasne rozuminnia. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu* / Za zah. red. S.A.Saiapinoi. Kramatorsk: Vydavnytstvo TsTRI «Drukarskyi dim» (2(106)). 156–166. [in Ukrainian].

Tkachenko, L.V., & Khmelnytska, O.S. (2021). Osoblyvosti vprovadzhennia

dystantsiinoho navchannia v osvittii protses zakladu vyshchoi osvity. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnyi shkolakh*. (75 (3). 91–96. [in Ukrainian].

Shunevych, B.I. (2018). Porivnialnyi analiz suchasnykh zarubizhnykh teorii dystantsiinoho navchannia. *Visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu bezpeky zhyttiediialnosti*. (12). 275–282. [in Ukrainian].

Garrison, D., Shale, D. (1987). Mapping the boundaries of distance education: Problems in defining the field. *The American Journal of Distance Education*. (1 (1)). 7–13. [in England].

Keegan, D. (1996). Foundations of distance education. London and New York: Routledge. 3rd revised edition. [in England].

Peraton, H. (1988). A theory for distance education. Distance education: International perspectives / Sewart D., Keegan D., Holmberg B. (eds.). New York: Routledge, 34–45. [in England].

Verduin, J.R., Clark, T.A. (1991). Distance Education: The Foundations of Effective Practice. San Francisco: Jossey-Bass Publishers. [in England].

АНОТАЦІЯ

У статті наголошено, що дистанційне навчання є дієвим інструментом для підвищення кваліфікації в закладах післядипломної освіти, що сприяє об'єднанню зусиль дорослого учня (навчатися) та викладача (навчати). Звернено увагу, що визначення вітчизняними вченими сутності досліджуваного поняття та особистий досвід уможливили окреслити дистанційне навчання в закладі післядипломної педагогічної освіти як одну з форм організації освітнього процесу підготовки й перепідготовки педагогічних працівників, що сприяє передачі та засвоєнню психолого-педагогічних знань, умінь, навичок і здібностей у межах конкретного предмета, коли заняття здійснюються з використанням сучасних ІКТ і медіаресурсів (Інтернет, соціальні мережі, мобільні додатки тощо) за умови територіальної віддаленості викладача й здобувача (педагогічного працівника), незалежності та автономії дорослих учнів та забезпечує їхню подальшу продуктивну професійно-педагогічну діяльність. Акцентовано, що головною метою дистанційного навчання в закладі післядипломної педагогічної освіти є надання освітніх послуг дорослим учням, незалежно від їх місця знаходження та фізичних можливостей, підвищення якості освіти, конкурентоспроможності фахівця через створення єдиного інформаційного простору закладу освіти та застосування в процесі навчання сучасних ІКТ за певними освітніми рівнями відповідно до державних стандартів освіти, за програмами підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Виокремлено особливості дистанційного навчання в закладах післядипломної педагогічної освіти. Констатовано, що дистанційне виховання в закладах післядипломної педагогічної освіти спрямоване на формування професійної, комунікативної, інформаційно-цифрової, самоосвітньої компетентності педагогічних працівників.

Ключові слова: післядипломна педагогічна освіта, дистанційне навчання, дорослий учень, сутність й особливості дистанційного навчання.